

بسم الله الرحمن الرحيم

آشنایی با پایگاه های مبتنی بر شواهد

UPTODATE , CLINICALKEY

دکتر فتانه وهابی

شهریور ۱۴۰۵

- مفهوم منابع مبتنی بر شواهد

- تفاوت منابع اولیه و ثانویه

- ساختار UPTODATE

- جستجوی مؤثر در UPTODATE

- CLINICALKEY و بازیابی اطلاعات بالینی

- ارزیابی منابع و شواهد علمی

- مقایسه UPTODATE و CLINICALKEY

چرا به منابع مبتنی بر شواهد نیاز داریم؟

پزشکی امروز با چالش‌های زیر روبه‌رو است:

- افزایش سریع حجم اطلاعات پزشکی
- انتشار مستمر مطالعات جدید
- تغییر سریع دستورالعمل‌های بالینی
- محدودیت زمان پزشکان و درمانگران
- پیچیدگی تصمیم‌گیری بالینی
- ضرورت کاهش خطاهای پزشکی

راه‌حل: دسترسی سریع به اطلاعات معتبر و مبتنی بر شواهد

پزشکی مبتنی بر شواهد چیست؟

- EVIDENCE-BASED MEDICINE – EBM

پزشکی مبتنی بر شواهد عبارت است از:

استفاده آگاهانه، صریح و منطقی از بهترین شواهد موجود در تصمیم‌گیری درباره مراقبت از بیمار.

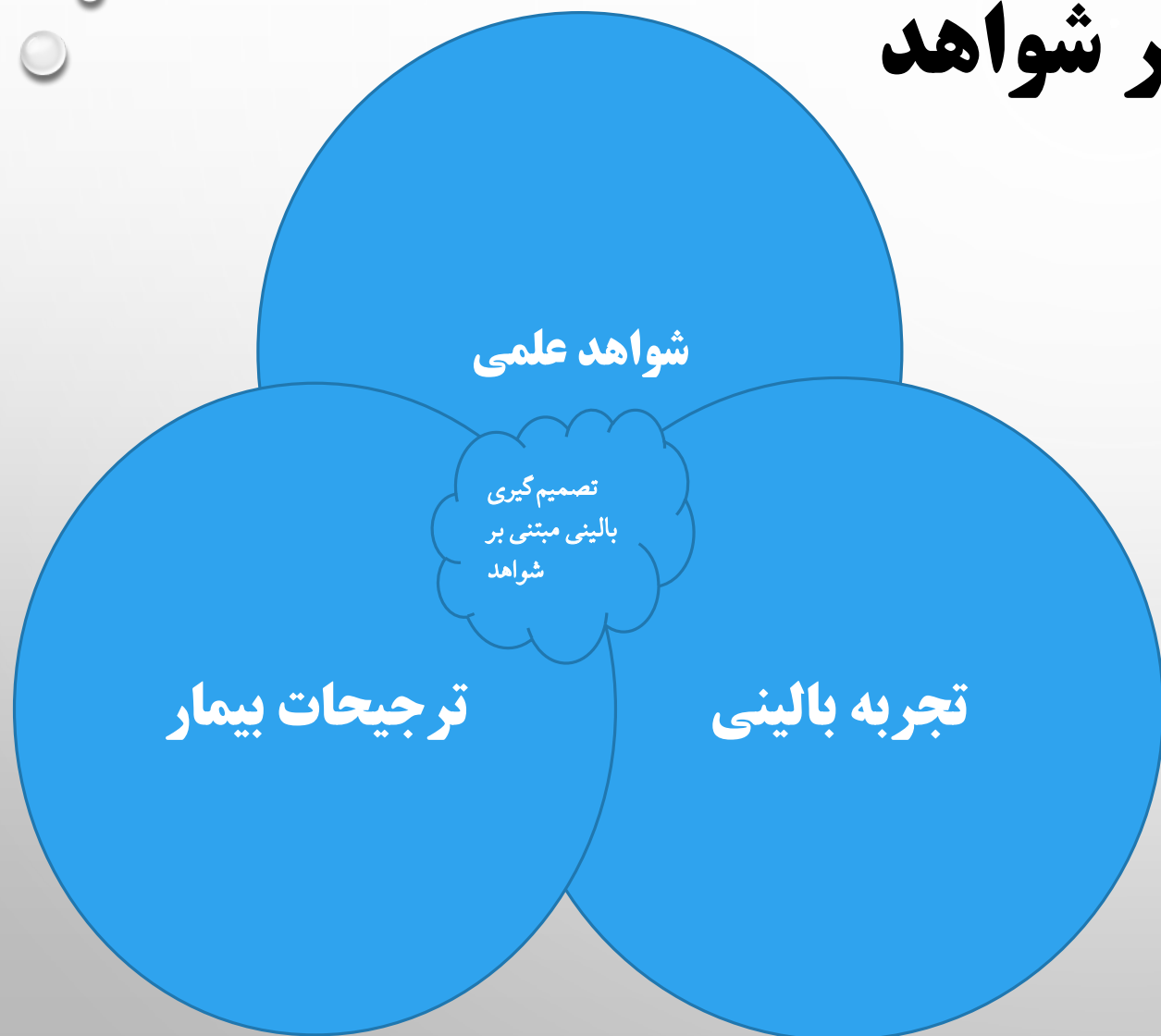
سه رکن اصلی:

۱. بهترین شواهد پژوهشی

۲. تجربه و تخصص بالینی

۳. ارزش‌ها و ترجیحات بیمار

مدل سه گانه پزشکی مبتنی بر شواهد

سلسله مراتب شواهد

از سطح بالاتر به پایین تر:

۱. مرور نظام مند و متاآنالیز
۲. کارآزمایی بالینی تصادفی شده
۳. مطالعات کوهورت
۴. مطالعات مورد-شاهدی
۵. مطالعات مقطعی
۶. گزارش مورد
۷. نظر متخصص

نکته: سطح شواهد تنها معیار تصمیم گیری نیست؛ کیفیت و ارتباط بالینی نیز اهمیت دارد.

منابع اطلاعاتی پزشکی

منابع اطلاعاتی را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد:

منابع اولیه

- مقالات پژوهشی
- کارآزمایی‌های بالینی
- گزارش‌های پژوهشی

منابع ثانویه

- پایگاه‌های نمایه‌سازی
- PUBMED
- SCOPUS

POINT-OF-CARE / منابع ثالثیه

- UPTODATE
- CLINICALKEY

منابع POINT-OF-CARE؟

منابعی هستند که:

- ✓ در محل ارائه مراقبت قابل استفاده‌اند .
- ✓ پاسخ سریع به سؤال بالینی ارائه می‌کنند .
- ✓ اطلاعات را خلاصه و ساختاریافته ارائه می‌کنند .
- ✓ به منابع علمی و شواهد اصلی ارجاع می‌دهند .
- ✓ برای تصمیم‌گیری بالینی طراحی شده‌اند .

ویژگی‌های یک منبع مبتنی بر شواهد

یک منبع معتبر باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

✓ اعتبار علمی

✓ به‌روزرسانی مستمر

✓ شفافیت منابع

✓ مشارکت متخصصان

✓ ارجاع به شواهد

✓ کاربرد بالینی

✓ سرعت دسترسی

✓ قابلیت جستجو

از سؤال بالینی تا تصمیم بالینی

فرآیند:

بیمار → سؤال بالینی → جستجو → ارزیابی شواهد → تصمیم → ارزیابی نتیجه

UPTODATE و CLINICALKEY عمدتاً در مرحله:

جستجوی سریع و استفاده از شواهد در تصمیم بالینی کاربرد دارند.

مدل PICO

برای ساخت سؤال بالینی:

P – PATIENT / POPULATION

بیمار یا جمعیت

I – INTERVENTION

مداخله

C – COMPARISON

مقایسه

O – OUTCOME

پیامد

PICO

سؤال:

آیا ورزش منظم در بیماران مبتلا به دیابت نوع ۲ باعث کنترل بهتر قند خون می شود؟

عنصر	مفهوم
P	بیماران دیابت نوع ۲
I	ورزش منظم
C	عدم ورزش
O	HbA1c کاهش

انواع سؤالات بالینی

- تشخیص
- درمان
- پیشگیری
- پیش آگهی
- علت شناسی
- آسیب
- عوارض دارویی
- مراقبت از بیمار

چالش جستجوی اطلاعات پزشکی

مشکلات رایج:

- حجم زیاد نتایج
- زمان محدود
- منابع نامعتبر
- اصطلاحات تخصصی
- تغییر شواهد
- دشواری ارزیابی مقاله

منابع POINT-OF-CARE تلاش می کنند این مسیر را کوتاه کنند.

در این کارگاه با دو سامانه آشنا می شویم:

• UPTODATE

منبع تصمیم یار بالینی مبتنی بر شواهد

• CLINICALKEY

پلتفرم دسترسی به محتوای بالینی، کتاب ها، مجلات، راهنماها، داروها و منابع چند رسانه ای

UPTODATE

یک سامانه پشتیبان تصمیم‌گیری بالینی است که برای پاسخ سریع به پرسش‌های بالینی طراحی شده است.

ویژگی‌های اصلی:

✓ محتوای مبتنی بر شواهد

✓ مشارکت متخصصان

✓ توصیه‌های کاربردی

✓ ساختار موضوعی

✓ به‌روزرسانی مستمر

مخاطبان UPTODATE

- پزشکان
- رزیدنت‌ها
- دانشجویان پزشکی
- پرستاران
- داروسازان
- سایر متخصصان سلامت

فلسفه UPTODATE

هدف اصلی:

تبدیل حجم عظیم اطلاعات پزشکی به پاسخ‌های قابل استفاده در تصمیم‌گیری بالینی

تمرکز بر:

✓ سؤال بالینی

✓ پاسخ سریع

✓ توصیه کاربردی

✓ شواهد معتبر

ساختار محتوای UPTODATE

هر موضوع ممکن است شامل:

- مقدمه
- اپیدمیولوژی
- تظاهرات بالینی
- تشخیص
- تشخیص افتراقی
- درمان
- پیگیری
- پیش آگهی
- منابع

ورود به UPTODATE

مسیرهای دسترسی:

- اشتراک شخصی
- اشتراک دانشگاهی
- اشتراک بیمارستانی
- دسترسی سازمانی
- دسترسی از طریق تلفن همراه

امکان استفاده از **UPTODATE** در محیط‌های مختلف و از طریق موبایل نیز فراهم شده است .

محیط اصلی UPTODATE

اجزای اصلی:

- نوار جستجو
- پیشنهادهای جستجو
- موضوعات بالینی
- بخش دارویی
- ابزارهای تصمیم گیری
- منابع مرتبط

اصول جستجوی مؤثر در UPTODATE

برای جستجوی بهتر:

✓ از اصطلاحات تخصصی استفاده کنید.

✓ نام بیماری را وارد کنید.

✓ از جملات طولانی اجتناب کنید.

✓ در صورت نیاز علائم را جستجو کنید.

✓ از پیشنهادهای سیستم استفاده کنید.

جستجو در UPTODATE

مثال:

TYPE 2 DIABETES TREATMENT

نتایج ممکن است شامل:

درمان اولیه

درمان دارویی

کنترل قند خون

انتخاب دارو

مدیریت عوارض

جستجوی بیماری

مثال:

HYPERTENSION

سپس بررسی:

تعریف

تشخیص

طبقه بندی

درمان

پیگیری

جستجوی علائم

مثال:

CHEST PAIN

کاربرد:

بررسی علل احتمالی

تشخیص افتراقی

ارزیابی اولیه

مسیر تصمیم‌گیری

جستجوی درمان

مثال:

TREATMENT OF ASTHMA

به دنبال:

درمان اولیه

درمان دارویی

درمان در بیماران خاص

پیگیری درمان

RECOMMENDATIONS

یکی از مهم ترین بخش ها:

RECOMMENDATIONS

این بخش معمولاً بر:

❖ شواهد

❖ تجربه متخصصان

❖ دستورالعمل ها

تکیه دارد.

چگونه توصیه‌ها را بخوانیم؟

هنگام مشاهده یک توصیه بررسی کنید:

- توصیه چیست؟
- برای چه بیماری مناسب است؟
- برای چه بیمارانی کاربرد دارد؟
- شواهد چیست؟
- استثناها چیست؟
- منابع کدام‌اند؟

منابع و رفرنس‌ها در UPTODATE

در انتهای بسیاری از مباحث:

- مقالات علمی
- مرورهای نظام‌مند
- کارآزمایی‌ها
- دستورالعمل‌ها
- قابل مشاهده هستند.

کاربرد پژوهشی: یافتن سریع مطالعات کلیدی یک موضوع

جستجوی دارویی

اطلاعات دارویی می تواند شامل:

- دوز
- عوارض
- تداخلات
- موارد منع مصرف
- احتیاطات

مثال بالینی

بیمار:

خانم ۵۵ ساله

دیابت نوع ۲

HbA1C بالا

بیماری قلبی

سؤال:

کدام درمان دارویی مناسب تر است؟

استفاده از UPTODATE برای حل CASE

مراحل:

- تعریف مسئله
- شناسایی بیماری
- مشفص کردن ویژگی‌های بیمار
- جستجو
- بررسی توصیه‌ها
- بررسی شواهد
- تصمیم بالینی

UPTODATE و تصمیم گیری بالینی

مزایا:

- سرعت
- تمرکز بر پاسخ
- ساختار بالینی
- توصیه های کاربردی
- قابلیت استفاده در **POINT-OF-CARE**

دسترسی از طریق موبایل

کاربردهای مهم:

کنار تفت بیمار 📱

بفش اورژانس 📱

هنگام ویزیت 📱

ممیٹ آموزشی 📱

UPTODATE دسترسی موبایلی و جستجوی مبتنی بر نیاز بالینی را برای کاربران خود فراهم می‌کند .

آموزش مداوم و UPTODATE

برخی خدمات **UPTODATE** امکان استفاده آموزشی و کسب اعتبار آموزش مداوم را فراهم می‌کنند.

میتوانی می‌تواند در کنار تصمیم‌گیری، برای:

- آموزش بالینی
- به‌روزرسانی دانش
- یادگیری مستمر

مزایای UPTODATE

✓ پاسخ سریع

✓ ساختار ساده

✓ تمرکز بالینی

✓ توصیه‌های کاربردی

✓ محتوای تخصصی

✓ دسترسی POINT-OF-CARE

محدودیت‌های UPTODATE

- نیاز به اشتراک در بسیاری از موارد
- جایگزین قضاوت بالینی نیست
- ممکن است برای پژوهش عمیق کافی نباشد
- برای بررسی کامل ادبیات باید از منابع دیگر استفاده شود

اشتباهات رایج در استفاده

✗ پذیرش پاسخ بدون بررسی شرایط بیمار

✗ استفاده از یک منبع به عنوان تنها منبع

✗ نادیده گرفتن منابع اصلی

✗ عدم توجه به تاریخ و زمینه توصیه

✗ جایگزین کردن سامانه با قضاوت بالینی

قابلیت‌های جدید و هوش مصنوعی

اکوسیستم UPTODATE در سال‌های اخیر قابلیت‌های مبتنی بر هوش مصنوعی و جستجوی پیشرفته را نیز توسعه داده است؛ با این حال، پاسخ‌ها باید همچنان در چارچوب محتوای معتبر و قضاوت حرفه‌ای بررسی شوند.

CLINICALKEY

CLINICALKEY یک پلتفرم جامع اطلاعات بالینی است که دسترسی به مجموعه‌ای از محتوای مبتنی بر شواهد را فراهم می‌کند.

شامل:

■ CLINICAL OVERVIEWS

- کتاب‌ها
- مقالات
- داروها
- دستورالعمل‌ها
- ویدئوها
- محتوای چندرسانه‌ای

مخاطبان CLINICALKEY

- پزشکان
- پرستاران
- داروسازان
- دانشجویان پزشکی
- اعضای هیئت علمی
- پژوهشگران

تفاوت رویکرد CLINICALKEY

CLINICALKEY علاوه بر پاسخ سریع، امکان دسترسی به:
محتوای عمیق تر و منابع تمام متن را فراهم می کند.

بنابراین برای:

■ تصمیم بالینی

■ آموزش

■ پژوهش

کاربرد دارد.

انواع محتوای CLINICALKEY

مهم ترین انواع محتوا:

 BOOKS

 JOURNALS

 DRUG MONOGRAPHS

 GUIDELINES

 PROCEDURE VIDEOS

 CLINICAL OVERVIEWS

 PATIENT EDUCATION

صفحه اصلی CLINICALKEY

اجزای مهم:

- **SEARCH BOX**
- **CONTENT TYPE**
- **SPECIALTY**
- **FILTERS**
- **RECOMMENDED CONTENT**

جستجوی ساده در CLINICALKEY

مثال:

HEART FAILURE

CLINICALKEY می تواند انواع مختلفی از محتوا را بازیابی کند:

- مرور بالینی

- مقاله

- کتاب

- راهنما

- تصویر

- ویدئو

جستجوی پیشرفته

برای محدود کردن نتایج:

■ نوع محتوا

■ تخصص پزشکی

■ تاریخ

■ نوع منبع

■ کتاب یا مجله

می توان از فیلترها استفاده کرد.

CLINICAL OVERVIEWS

ویژگی:

خلاصه‌های بالینی ساختاریافته که:

- اطلاعات کلیدی را سریع ارائه می‌دهند .
- به منابع عمیق‌تر پیوند می‌دهند .
- برای استفاده بالینی طراحی شده‌اند .

کتاب‌های CLINICALKEY

کاربرد کتاب‌ها:

- ✓ مطالعه عمیق
- ✓ آموزش تخصصی
- ✓ یادگیری مفاهیم
- ✓ بررسی جامع بیماری‌ها

مثال حوزه‌ها:

- داخلی
- جراحی
- کودکان
- قلب
- زنان

مجلات CLINICALKEY

مزیت مهم:

❖ دسترسی به محتوای علمی و تخصصی برای:

- i. پژوهش
- ii. مطالعه مقالات
- iii. به روزرسانی علمی
- iv. آموزش

• DRUG MONOGRAPHS

اطلاعات دارویی شامل:

- کاربرد
- دوز
- عوارض
- احتیاطات
- اطلاعات دارویی مرتبط

GUIDELINES

❖ **CLINICAL KEY** امکان دسترسی به دستورالعمل‌های بالینی و منابع مرتبط را فراهم می‌کند.

کاربرد:

I. استانداردسازی مراقبت

II. انتخاب درمان

III. مقایسه توصیه‌ها

IV. تصمیم‌گیری بالینی

ویدئوهای آموزشی و PROCEDURAL VIDEOS

کاربرد:

- آموزش روش‌های بالینی
- یادگیری مهارت
- آموزش دانشجویان
- مرور مراحل یک پروسیجر

PATIENT EDUCATION

اطلاعات آموزشی بیمار می تواند برای:

- A.** آموزش بیماری
- B.** افزایش مشارکت بیمار
- C.** توضیح درمان
- D.** ارتقای سواد سلامت

CLINICALKEY AI

از جستجوی مکالمه‌ای و هوش مصنوعی مولد برای کمک به بازیابی پاسخ استفاده می‌کند.

ویژگی مهم:

✓ پاسخ‌ها همراه با ارجاع به منابع پشتیبان ارائه می‌شوند و امکان بررسی منبع وجود دارد .

اصول استفاده ایمن از AI در CLINICALKEY

هنگام استفاده از پاسخ‌های هوش مصنوعی:

- ✓ منبع را بررسی کنید.
- ✓ استانداردها را مشاهده کنید.
- ✓ پاسخ را با وضعیت بیمار تطبیق دهید.
- ✓ از AI به عنوان ابزار پشتیبان استفاده کنید.
- ✓ تصمیم نهایی را صرفاً به AI واگذار نکنید.

جستجو در CLINICALKEY

موضوع:

MANAGEMENT OF HYPERTENSION IN OLDER ADULTS

سپس:

- i. **CLINICAL OVERVIEW** را بررسی کنید .
- ii. **GUIDELINES** را پیدا کنید .
- iii. مقالات مرتبط را ببینید .
- iv. کتاب مرجع را مطالعه کنید .

مزایای CLINICALKEY

✓تنوع بالای محتوا

✓دسترسی به منابع تمام متن

✓کتاب و مجله

✓تصاویر و ویدئو

✓اطلاعات دارویی

✓ابزارهای جستجو

محدودیت‌های CLINICALKEY

- I. نیاز به اشتراک
- II. حجم زیاد محتوا
- III. نیاز به مهارت جستجو
- IV. احتمال دشواری انتخاب بهترین منبع
- V. جایگزین ارزیابی انتقادی نیست

تمرین عملی CLINICALKEY

موضوع:

PNEUMONIA

شرکت کنندگان:

I. **CLINICAL OVERVIEW** را پیدا کنند .

II. یک **GUIDELINE** مرتبط بیابند .

III. یک کتاب مرجع انتخاب کنند .

IV. یک مقاله علمی مرتبط پیدا کنند .

مقایسه CLINICALKEY و UPTODATE

ویژگی	UpToDate	ClinicalKey
هدف اصلی	تصمیم‌گیری سریع	دسترسی جامع
Point-of-Care	بسیار قوی	قوی
کتاب	محدودتر	گسترده
مجلات	تمرکز کمتر	گسترده‌تر
توصیه بالینی	بسیار برجسته	وجود دارد
مفت‌وای پندرسانه‌ای	محدودتر	گسترده‌تر
آموزش	قوی	بسیار قوی

کدام ابزار برای کدام سؤال؟

اگر سؤال این باشد:

□ الان برای بیمار چه اقدامی انجام دهم؟

✓ UPTODATE → گزینه بسیار مناسبی است.

اگر سؤال این باشد:

□ می‌خواهم یک موضوع را عمیق مطالعه کنم.

✓ CLINICALKEY → گزینه مناسبی است.

مقایسه نوع جستجو

- **UPTODATE:**

سؤال محور و تصمیم محور

- **CLINICALKEY:**

موضوع محور و منبع محور

مقایسه برای پژوهش

برای پژوهش:

CLINICALKEY می تواند به دلیل تنوع محتوای مرجع، کتاب ها و منابع علمی مفید باشد

اما برای مرور جامع ادبیات علمی، همچنان ممکن است نیاز باشد از:

PUBMED

EMBASE

SCOPUS

WEB OF SCIENCE

استفاده ترکیبی از دو منبع

- یک الگوی پیشنهادی
- **UPTODATE**
↓
پاسخ سریع به سؤال
- **CLINICALKEY**
↓
مطالعه عمیق تر
- **PUBMED**
↓
یافتن مطالعات اصلی
- **COCHRANE**
↓
یافتن مرورهای نظام مند

سناریوی بالینی مقایسه‌ای

بیمار:

مرد ۶۵ ساله

فشار خون بالا

دیابت

بیماری کلیوی

UPTODATE:

پاسخ سریع برای مدیریت بیمار

CLINICALKEY:

مطالعه عمیق بیماری کلیوی، داروها و دستورالعمل‌ها

انتخاب هوشمندانه منبع

قبل از جستجو بپرسید:

- سؤال من چیست؟
- مقدار زمان دارم؟
- پاسخ سریع می‌خواهم یا مطالعه عمیق؟
- به مقاله نیاز دارم؟
- به دستورالعمل نیاز دارم؟
- به اطلاعات دارویی نیاز دارم؟

CASE STUDY

بیمار:

خانم ۶۰ ساله

دیابت نوع ۲

فشار خون بالا

بیماری قلبی

گروه‌ها باید:

گروه اول: UPTODATE :

پاسخ سریع درمانی پیدا کند.

گروه دوم: CLINICALKEY :

یک منبع جامع و یک GUIDELINE پیدا کند.

گروه سوم:

نتایج را مقایسه کند.

منبع مناسب + سؤال مناسب + جستجوی صحیح = تصمیم آگاهانه‌تر

پزشک و پژوهشگر امروز باید بتواند:

- ❖ سؤال بالینی را تشخیص دهد.
- ❖ منبع مناسب را انتخاب کند.
- ❖ اطلاعات معتبر را بازیابی کند.
- ❖ شواهد را ارزیابی کند.

سپاس از توجه شما

FAVAHABIII@GMAIL.COM